

HGGunnink, gehouden te Zwolle / Mariënberg, 31.10.2021

Votum + zegengroet

Psalm 103:1,7

Tien Woorden

Psalm 119:13,14,15

Gebed

Psalm 98:2

Lezen 1 Samuël 2:1-10

PSALM 113

Psalm 107:3

Lezen Lukas 1:26-45

Tekst **LUKAS 1:46-55**

Bediening van het Woord

Gezang 7:1,2,3,4,5,6

Gebed

Dienst van de offeranden

Psalm 89:4

Zegen

Votum + zegengroet

Psalm 9:1,2,3,4

ApGeIBel

Psalm 9:5,6,7

Gebed

Psalm 103:1,7

Lezen 1 Samuël 2:1-10

PSALM 113

Psalm 107:3

Lezen Lukas 1:26-45

Tekst **LUKAS 1:46-55**

Bediening van het Woord

Gezang 7:1,2,3,4,5,6

Gebed

Dienst van de offeranden

Psalm 89:4

Zegen

Gemeente van onze Heere, Jezus Christus,

“Maar dominee, nu Lucas 1? Het is toch nog geen Advent?”

Nee, het is inderdaad geen Advent, maar het is wel 31 oktober, en dat is ‘Hervormingsdag’.

31 oktober. Dat is die dag van de 95 stellingen, die in opdracht van Luther, aan die deur vastgetimmerd werden.

Dat waren, broeders en zusters, stellingen in het Latijn. Niet bedoeld voor de gewone man en vrouw.

Maar bedoeld om daar als docent, die Luther was, met andere geleerden en samen met de studenten over te discussiëren.

Maar, de Heere is een God van genade.

Maar, onder de regering van die Heere, gaven toch die stellingen de aanzet tot de hervorming van Zijn kerk.

God de Heere, heeft het Luther, die al vóór 1517 aangesteld was als docent, onderwijs te geven vooral in de **uitleg** van het Woord van God, God de Heere Zelf heeft het in die tijd van doceren aan Luther duidelijk gemaakt, vanuit dat Woord: er is maar één ding belangrijk, en dat is het Evangelie! En dat is de liefde van God in Christus.

Dat is: onze redding is **helemaal** het werk van de **barmhartige** God!

Daar kunnen wij mensen zelf helemaal niks aan doen.

En daar heb je ook geen aflaat voor nodig.

Want hoe zou het in vredesnaam kunnen, dat je met het betalen van géld, iets van de zondesschuld zou kunnen wegdoen.

Nee, er is absoluut niks, wat wij van ónze kant zouden verdienen, zodat God ons zou redden. Het is 100% genade!

In no-time werden die stellingen vanuit het Latijn, ook in het Duits vertaald.

Nogmaals, dat was helemaal niet de bedoeling van Luther, dat is nou heel nadrukkelijk onder de leiding van de Heere God!

In het Latijn kwamen ze ook terecht in Rome, en de hoge heren in Rome, de paus en de mensen daaromheen, die lezen in die stellingen, dat Luther op bepaalde punten kritiek heeft, op de paus en op de kerkelijke regels.

Ja, dan is er maar één ding. Dat monnikje daar ergens in Wittenberg, die moet tot zwijgen worden gebracht.

“Herroepen Luther! Herroepen! Want anders...”

Maar, het is weer God, de Heilige Geest, die Luther ertoe brengt om te weigeren. ‘Ik neem helemaal niets terug!’

Nee, het Woord heeft het voor het zeggen!

Kijk, hij wil alles wel. Als er zijn die aantonen vanuit dat Woord dat het niet klopt wat hij zegt, ja, dan is hij van harte bereid om terug te nemen.

Maar anders, nooit!

En dan loopt dat een paar jaar, dan rommelt dat heen-en-weer, ook in verband met de politieke situatie in Duitsland, maar tenslotte, eind 1520, komt de veroordeling vanuit Rome.

De banbul.

Dat is een ingrijpend iets.

Je zou het kunnen vergelijken met een fatwa tegenwoordig.

U weet wel, een fatwa, als de moslimgeestelijken een fatwa uitgeven naar aanleiding van wat een bepaald persoon doet of zegt, dan betekent dat: die persoon is vogelvrij; als je hem tegenkomt mag je hem doden.

Nou, zo was het ook ten aanzien van Luther.

Luther is geëxcommuniceerd. Hij mocht geen priesterwerk meer doen, hij stond buiten de kerk.

Vogelvrij. Wie het wil, mag hem doden.

Maar Luther heeft dan nog altijd de bescherming van de keurvorst.

En er gebeurt, -ach, zeg maar, Luther staat dag en nacht onder bescherming van God de Almachtige-, er overkomt hem niks.

Het gaat verder.

Het wordt 1521.

Karel V die in 1520 tot keizer verkozen is, en het dan ook te zeggen heeft over de vorsten in Duitsland, die roept een Rijksdag bijeen in Worms.

Op zo'n Rijksdag moeten die vorsten verschijnen. En bepaalde zaken zullen dan worden geregeld.

Ja, en dan lijkt het de keizer ook goed dat er gedane zaak gemaakt wordt met die Luther.

Want, een heerser wil natuurlijk nooit onrust in zijn rijk. En die Luther dat is een onruststoker.

Er zijn gesprekken geweest, daar heeft Luther zich uitgesproken. En hij herroept **niet**.

En nog altijd, dat is onder de regering van de Heere God.

Hij heeft een vrijgeleide. Hij wordt dan gebracht naar die burcht, de Wartburg.

En één van de eerste dingen die hij daar doet, -en nu zijn we bij de tekst van vanmorgen / vanmiddag-, één van de eerste dingen die Luther op de Wartburg doet, dat is: een uitleg geven, een verklaring geven van die lofzang van Maria.

En waarom doet hij dat?

Omdat die lofzang niet maar iets is waar je eens een keer mee in aanraking komt.

Hoe vaak zingt u die?

Misschien is het al een jaar geleden zo in de buurt van kerst vorig jaar.

In de kloosterkerken werd bij de avonddienst, de vesper zoals dat heet, elke keer, elke dag, die lofzang gezongen.

Het was voor Luther en voor al de kloosterlingen iets wat helemaal 'in hun systeem zat', om zo te zeggen.

En juist in de tijd van die Rijksdag, en alles wat eraan voorafgaat, is die lofzang voor Luther **heel belangrijk**. Want die gaat over Gods **barmhartigheid!**

En die gaat over Gods **genade!**

En dát was de strijd in die tijd. Verdienen wij het bij de Heere God? Of is het alles genade?

Voor Luther was het duidelijk! En dankzij Luther is het voor heel veel anderen ook duidelijk geworden.

Dat is de aanleiding vanmorgen / vanmiddag. En daarom wil ik u op deze 31ste oktober 202.., over die lofzang het Woord van de Heere bedienen,

God de Heilige Geest laat Maria júichen!

1) aanhef	(vss. 46,47)
2) aanleiding	(vss. 48-50)
3) aanbedding	(vss. 51-55)

1) **Juichen**, broeders en zusters, want God dóet wat Hij belooft.

Zie even het verschil tussen die aankondiging van Gabriël, “Maria, jij **zult** zwanger worden”, en de komst van Maria bij Elisabeth, want daar wordt duidelijk: “Maria jij **bent** nu zwanger”.

Zo wordt ze immers aangesproken, “waar heb ik het aan te danken dat de moeder van mijn Heere tot mij komt?”

En de ongeboren baby in Elisabeths moederschoot, die juicht mee! ‘De Koning, Hij is onderweg om te komen’.

En dan spreekt en zingt, -we weten niet precies hoe dat gegaan is-, Maria haar lofzang.

Die lofzang wordt ook wel genoemd, -misschien kent u dat woord-, het ‘Magnificat’.

Als u die term kent, dan kent u Latijn. Magnificat, met een c.

Dat is namelijk in de Latijnse Bijbelvertaling, die Luther gebruikte, het eerste woord van die lofzang.

Het betekent: groot maakt. Dan komt er ‘mijn ziel’ achteraan. En, ‘de Heere’.

Magnificat, daar zit ons woord ‘magnifiek’ in. Prachtig, geweldig, magnifiek is wat God doet!

Want, -ik hoop dat u dat net opgevallen is-, er is geen enkel moment in die lofzang dat Maria zichzelf in het middelpunt zet. Maar zij prijst God, en ze prijst Zijn werk, Zijn reddingswerk. Dat werk van die 100% genade, dat wonder van barmhartigheid dat wij niet verdienen, maar gratis krijgen.

Dat was dat punt, broeders en zusters, Luther is groot geworden bij de Roomse leer, met: ‘Christus is heel veel, maar... je moet zelf ook nog wel een beetje aan goede werken doen, want anders...’

Het is eigenlijk een stukje samenwerking, coöperatie.

Toen las hij de Psalmen, toen luisterde hij naar Romeinen, en toen leerde Luther: ‘nee, nee, niet verdienen, maar gratis krijgen! Cadeau!’

En één van de woorden die je dan vaak bij Luther leest, dat is het woord: ‘vrolijk’.

Want als je dít weet, dat God uit **genade** jou redt, dat je niet in die onzekerheid hoeft te

leven van, 'doe ik wel genoeg, en doe ik het wel goed genoeg'.

Nee, dat het helemaal Gods werk is, als je dát weet en gelooft, dan zegt hij, "dan ga je toch dansen en springen".

Dat den wij niet zo gauw, maar u kent misschien wel dat lied: 'Verheugt u, christenen, tesaam. Laat ons van vreugde springen, en zegenen Gods grote Naam. Laat ons de Heer bezingen. Die ons zo machtig heeft bevrijd, Die voor der mensen zaligheid, de hoogste prijs betaalde'.

Want, Hij gaf Zijn eigen Zoon.

En uit het diepst van haar hart, volledig overtuigd, laat Maria de lof tot God klinken.

En als wij straks Gezang 7 zingen, broeders en zusters, -uw situatie kan moeizaam zijn, verdrietig zijn, er kan van alles aan de hand wezen-, maar doe dat dan toch vanuit die gróte genade van God, ook met vrolijkheid!

Dit is zo groots!

Maria kent maar één reactie op al het voorafgaande: 'Loof de Heere! Halleluja!'

God is bezig, zij mag zwanger zijn, overschaduwed door de Allerhoogste.

En dat meisje van een jaar of 13, 14, 15, -dat was in die tijd, in die cultuur de leeftijd waarop meisjes trouwden, in ondertrouw gingen en daarna trouwden-, dat meisje Maria, ook zo wonderlijk, zij kent haar Bijbel, want ze haalt van alles uit die Bijbel bij elkaar.

En ze prijst de Almachtige: 'hoe geweldig bent U! Wat een wonderen doet U!'

De Heere God is haar Zaligmaker, haar Redder.

Het bewijs daarvan is haar zwangerschap.

Het meisje, Maria, de wereld kent haar niet.

Zij loopt niet onder de groten der aarde rond.

Zij woont niet in een paleis.

Maar zij draagt in haar moederschoot, DE Koning.

En dan kan Luther het ook zo fraai zeggen. Hij zegt: "door God uitgekozen deze Maria", en dan noemt hij haar: 'dit Assepoestertje'.

Als u nog iets weet van Assepoester, dat is dat meisje met dat schoentje.

Niemand ziet aan haar, dat zij het prinsesje is. Maar ze is het wel, want háár het schoentje!

'Maria, dit Assepoestertje'.

Aan God alle lof! Springen, juichen, vrolijk zijn!

Dat wil het Evangelie bij iedereen die het hoort bewerken.

We weten nog veel meer dan Maria. Wij weten ook het vervolg. Wij weten van de verzoening door Jezus Christus.

Het gaat altijd weer hier om: God en Zijn genade!

2) Dan het tweede: **God de Heilige Geest laat Maria juichen, de aanleiding.**

Het doen van God, dat is Luther steeds meer duidelijk geworden.

Ook bijvoorbeeld vanuit de PSALMEN die hij las, PSALM 113.

U kunt dat thuis nog wel verder nakijken, veel verzen die u vanmorgen / vanmiddag zingt, hebben een verbinding met die lofzang van Maria.
Dat blijkt bijvoorbeeld, in PSALM 107 gaat het over hongeren en dorsten. En dat komt ook in de lofzang aan de orde. En al die andere dingen ook.

In PSALM 113 is het God Die de nederigen genade schenkt, en Die naar hen omziet.
Zoals God omziet naar Maria.
Hij heeft bijzondere aandacht voor de lage staat, - zoals dat dan heet-, voor de nederige positie van Zijn slavin.
Via die ondertrouw is zij nu verbonden aan het huis van David.
Dat is nergens aan te merken. Niemand kent Maria.
Niemand zegt tegen haar 'prinses Maria'.
Nee.

Maar dan zet de Heere als het ware alles op de kop. En Maria erkent hoe de Heere God aan de gang is met Zijn reddingswerk.

Tegen Gabriël zegt ze het al: "kijk, de slavin van de Heere, hier ben ik. Laat de Heere mij maar gebruiken".
Het is Zijn omzien naar haar, waardoor zij zwanger mag zijn van de Zoon van God, op die wonderbaarlijke manier.
Het is Zijn omzien naar haar. Maar dan ook met het oog op ons hier.
'Omzien naar', dat doet juichen.

Denk maar even aan een bedelaar die daar ergens zit. Als er dan iemand langskomt en die drukt 'm 10 briefjes van € 500 in de hand, en die nog echt zijn ook, ja, iemand ziet toch wel geweldig naar hem om. En de bedelaar zal niets anders doen dan juichen: zo'n grote gift!
Nou, dit omzien naar Maria, een groter gift is er niet.

Dan staat er 'dienares', en ik zeg regelmatig 'slavin', maar dat ligt op hetzelfde vlak. Dat betekent dat ze helemaal van en voor de Heere is, en volledig tot Zijn beschikking staat. Hij gebruikt haar, opdat het doel van God bereikt wordt.
Terwijl ze in de ogen van de mensen niks bijzonders voorstelt, neemt God haar in Zijn dienst.
Genade, goedheid, zij mag DE moeder worden.
En daarmee is zij te feliciteren door iedereen altijd en overal.
Hoe goed is God voor haar! En via haar voor de hele mensheid!

En die overweldigend grote genade van God, ten aanzien van Maria, die daar niks van verdient, broeders en zusters. Maria kan toch niet tegen Gabriël zeggen, "nou, dat had ik ongeveer wel gedacht: als er toch iemand de moeder van de Zoon van God zou worden, dan moet ik dat wel zijn, want ik ben zus en ik ben zo en ik doe dit en dat..."

Helemaal niks.
Het is het omzien van God, in genade!
En dat wil Luther er bij de mensen in pompen!

Juist omdat het andere van het wél verdienen, daar waren ze al meer dan, -ik zou haast zeggen-, meer dan duizend jaar bij opgevoed en groot geworden.

Nee, en dat is een schok geweest in die tijd.

Het is ook geen wonder dat die hoge heren in Rome behoorlijk van de kaart waren.

ALLEEN GENADE!

Alleen genade.

En nooit en te nimmer je beroemen op iets wat ik, of jij, of u allemaal aan goeds doet.

Eén van die bekende uitspraken van Luther is immers ook die andere: 'in het hart van ons allemaal zit een paap'.

Wij zijn van onszelf allemaal geneigd om te denken van: 'ik verdien ook wat bij God. Ja, ik ga toch altijd naar de kerk, ik lees toch altijd uit de Bijbel, ik zing toch elke dag, ik dit en ik dat ...'

En helemaal als wij een keer in zonde gevallen zijn, dan op eigen prestatie iets daar tegenover zetten. Dan moet de Heere toch wel zeggen van: "nou doe je het goed hoor en nou is het dan ook ..."

Maar dan is de genade weg. En dan heb je **niks**.

Het is Soli **Deo** gloria.

En niet Soli, de mens, gloria.

Het is die Machtige, Hij Die boven alles en iedereen is, Die geweldige dingen voor haar gedaan heeft.

Voor haar, waarom? Met het oog op Zijn eigen eer. Opdat over heel de wereld de mensen HEM zouden loven en prijzen en juichen.

En met het oog op de redding van heel veel mensen.

Ze roept het uit, onder invloed van God de Heilige Geest: 'verheven is Zijn Naam, te prijzen is Hij Die al deze dingen doet. Ik, ik mag de moeder van de Heere zijn!

Ik, Zijn instrument, Zijn 'stuk gereedschap'.

Barmhartig en genadig is de Heere.

Het is alles Zijn welbehagen.

En nou zeg ik iets tegen de kinderen. Die mogen straks thuis vragen wat het betekent.

Twee woorden: 'soeverein welbehagen'.

Schrijf dat maar eens op. 'Soeverein welbehagen'.

Dat mogen vaders en moeders, of anderen die daar bij zijn, die mogen dat gaan uitleggen.

Want dat is waar het in Lucas 1 voortdurend over gaat.

Er is geen enkele aanleiding bij ook maar iets van ons. Het komt allemaal van de kant van de Heere.

Dat is ook voor ons, broeders en zusters, toch een punt dat wij dat woord 'genade' heel goed moeten kennen.

Hoe makkelijk zit er bij ons niet een stuk hoogmoed in. Dat kan ook kerkelijke hoogmoed zijn. 'Wij zijn het toch!' Als je dat alleen maar dénkt, dan zit je al fout, want dan ben je de

genade kwijt.

Je mag best heel dankbaar zijn voor een kerk die trouw is, voor een gemeente die zich wil houden aan het Woord van de Heere.

Maar dat is, en dat blijft: er aan werken, om het voortdurend te zijn.

En leg dan alle hoogmoed maar aan de kant. En doe dan net als Luther, dat deze lofzang je werkelijk nooit verveelt.

Luther zelf, hij had het ook lang niet altijd makkelijk. Hij was nogal eens een keer ziek. Hij at misschien wel eens wat teveel, en hij dronk misschien ook wel eens een keer wat teveel. Ze hadden toen geen ziekenhuizen en geen doktoren, dus dat was geen makkelijk leven. Hij had gelukkig een hele goeie vrouw, waar hij ontzettend veel aan gehad heeft.

Maar in de moeite, want hij plande die Reformatie niet! En hij wist niet hoe het zou aflopen! Dus hij leefde tijden lang onder die enorme druk van: hoe gaat dit ooit goed komen??

En in die situatie, ook later als je in Duitsland die boerenoorlog hebt, en dat je krijgt die anarchisten als Karlstadt en anderen, dan nog is daar bij Luther, en dat kunnen wij ook rustig in onze eigen situaties overnemen ...

Vrolijk zijn we natuurlijk lang niet altijd. Zouden wij hier samen vrolijk zijn in de huidige situatie?

Maar, wij **zullen** vrolijk zijn, vanwege de **genade** van de Heere. En dan kan de situatie heel moeizaam en beroerd zijn, en noem maar op, maar de vrolijkheid **in Jezus Christus** en **om Jezus Christus**, hou dat vast!

En Luther zegt het ergens: 'je kunt terwijl je aan het huilen bent, en in de moeite zit, toch vrolijk zijn, want: Jezus Christus, en de genade van God!'

Dat brengt tot aanbidding, dat is het laatste.

3) Allerlei teksten uit het Oude Testament (ik ga er niet breed op in) zingt Maria bij elkaar. Zo laat ze horen Wie God is, en hoe God is, en wat Hij doet.

Er staat in de vertaling: 'Hij **heeft** een krachtig werk gedaan, Hij **heeft** hen die overmoedig zijn uiteengedreven ...'

Maar je mag ook zeggen, "Hij **doet** een krachtig werk, en Hij **drijft** uiteen ..."

Want zoals het daar staat, betekent het: 'ja, zo is Hij!'

Maria grijpt terug op wat Gabriël zei. En wat Elizabeth benadrukt. En wat de Heilige Geest haar doet weten van de geschiedenis van de kerk.

God werkt altijd krachtig!

En wie tegen Hem ingaat, de hoogmoedige, de arrogante mensen, Hij blaast ze zo omver.

Denk maar even aan de tijd van de Heere Jezus Zelf. Dat werk van God, dat krachtige werk, dat wordt immers zichtbaar in het leven van het Kind van Maria.

Je hebt daar Herodes, de Farizeeën en de Sadduceeën met hun Schriftgeleerden. Ze zijn maar op één ding uit: 'weg met Hem!'

Maar hun plannen mislukken.

En dan gaat het verder, de kerk van het Nieuwe Testament, tot op de dag van vandaag. De bruid, de gemeente van Christus, de bruid van deze Bruidegom, heeft de absolute zekerheid, ten aanzien van het werk van God.

Het máchtig werk van God.

De poorten van de hel zullen haar niet overweldigen!

En iedereen die zegt: “ik wil niet dat Deze Koning over ons is” – Hij Die in de hemel zit op de troon, Hij lacht en Hij spot met hen.

Ook dat geeft vrolijkheid voor die kerk van Christus, die op deze aarde niks voorstelt. Maar die het leven heeft, en de toekomst, dankzij Hem.

Ook dat heeft Luther in zijn eigen tijd mogen zien, die omkering van van alles en nog wat. Van machtig naar niks, en van niks naar hoog.

Altijd weer: God regeert. God regeert kerk en wereld, dus alle lof voor Hem!

En dan weer, ook in al die dingen, broeders en zusters, nooit het punt van, ‘wat doen wij het toch goed hè? Ja, wij hebben het netjes voor mekaar!’

Daar moet Hij niets van hebben, het is **genade** alleen!

Waarom?

Van de Heere uit. Want de Heere God geeft om Zijn kind, Zijn knecht Israël.

Kind en knecht is ook zo'n beetje hetzelfde.

Zijn volk leeft van wat God eerst belooft, en daarna op Zijn tijd doet komen.

Kind en knecht, -moet je lezen in die cultuur-, dat betekent: vader die het alles te zeggen heeft. Geroepen om te doen wat vader wil.

Maar u kent uzelf, opstandig tot in de botten. Dat is nooit anders geweest, ook in het verleden niet.

Hoe zo dan hier, geven om, het opnemen voor Zijn knecht Israël?

Omdat het allemaal **barmhartigheid** is.

En dát hield Luther de mensen in zijn tijd voor, en dat zegt hij ook nog tegen ons: het belangrijkste werk van God is de menswording van de Zoon van God.

‘Jezus, Hij zal Zijn volk verlossen van hun zonden.’

Nee, niet verdienen, Jezus alléén!

Dan zeg ik het nog een keer, broeders en zusters, maar ook samen als gemeente, spel dat woord ‘genade’ voor jezelf telkens maar weer.

En bezing het, juich met Maria! Dat kun je overdag doen, maar ook als je een keer niet kunt slapen.

Uit genáde worden Gods beloften voor Abraham en zijn nakomelingen heerlijk vervuld.

Altijd kan men aan op wat God spreekt, op Zijn Woord, op Zijn beloften.

En ook dat rijmpje kent u misschien al:

'Gevoelens komen, gevoelens gaan,
en nooit kan iemand erop aan.
Alleen GODS Woord, geopenbaard,
is altijd het vertrouwen waard!'

Wij kunnen volledig aan op HET Woord. Op Jezus Christus, in Wie het volmaakt
duidelijk is, dat God ook om ons geeft.
HET Nageslacht van Abraham, Kind van Maria, Man met een opdracht, de Koning aan
het kruis. De Koning bóven alle koningen, tot in eeuwigheid!

Ja, broeders en zusters, oud en jong, juich vrolijk!

AMEN